

Den Haag, 21 mei 2014

De vaste commissie voor Defensie heeft mij op 28 april jl. verzocht te reageren op de brief van mr. M.P.K. Ruperti van Drost & Van de Vijver bv van 24 april jl. betreffende het intrekken van de Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) bij Defensie. Met deze brief voldoe ik aan dit verzoek.

In zijn brief stelt mr. Ruperti een aantal situaties aan de orde, waarmee (aspirant-)defensiepersoneel kan worden geconfronteerd bij een intrekking of weigering van de VGB. Ik ga niet inhoudelijk in op de individuele casuïstiek, maar wil u nader informeren over de nieuwe beleidsregel veiligheidsonderzoeken Defensie, het beeld met betrekking tot de weigeringen en intrekkingen in de afgelopen jaren, het partnerbeleid, de omgang met justitiële antecedenten, en de doorlooptijden van veiligheidsonderzoeken.

Nieuwe beleidsregel

Per 1 november 2013 is de nieuwe beleidsregel veiligheidsonderzoeken in werking getreden (stcrt-2013-29945). Hiermee is tegemoet gekomen aan de aanbeveling van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten om het beleid van de diensten op het gebied van veiligheidsonderzoeken verder te harmoniseren¹.

Met de nieuwe beleidsregel is het beleid overigens niet ingrijpend gewijzigd. De nieuwe beleidsregel is hoofdzakelijk een samenvoeging van de beleidsregelingen uit 1997 en een codificatie van de bestaande praktijk, waarin Defensie al opereerde in lijn van de praktijk van de AIVD. Voorbeelden van dit laatste zijn het beoordelen van de partner en de periode waarop het veiligheidsonderzoek terugziet.

Ten gevolge van de harmonisatie is wel nieuw in de beleidsregel dat, bij misdrijven waarvoor een gevangenisstraf van drie jaar of meer mogelijk is, de VGB wordt geweigerd of ingetrokken. Defensie heeft hierbij wel een nuancering aangebracht: de zogeheten eenvoudige mishandeling, waarbij geen sprake is van recidive, leidt niet zonder meer tot een weigering of intrekking. Ook op een ander punt is er ruimte voor nuance. De beleidsregel voorziet in de mogelijkheid voor de commandant om zijn zienswijze te geven. In een aantal gevallen kan de commandant door de MIVD expliciet worden gevraagd om informatie die relevant zou kunnen zijn voor de beoordeling.

De taken bij Defensie en de aard van het militaire beroep verklaren waarom Defensie op een aantal punten strikter was én blijft dan de AIVD. Het gaat dan om het zero tolerance beleid voor (aspirant-) medewerkers die de Opiumwet overtreden en om de reeds gehanteerde lijn ten aanzien van zedendelicten.

Weigeringen en intrekkingen

Aangezien alle militaire en de meeste burgerfuncties bij Defensie vertrouwensfuncties zijn, dienen iedere militair en veel burgermedewerkers te beschikken over een VGB. Dat alle militaire functies vertrouwensfuncties zijn is een bewuste keuze. Personeel dat door de Staat gelegitimeerd geweld kan gebruiken, beschikt over wapens en kennis

---

¹ CTIVD rapport 11a en 30a

draagt van vertrouwelijke of geheime informatie moet in het bezit zijn van een VGB. Daarnaast moet iedere militair kunnen worden uitgezonden. Voor een uitzending in NAVO-verband moet de militair, soms op zeer korte termijn, kunnen beschikken over een security-clearance die alleen wordt afgegeven als de militair beschikt over een VGB.

In verreweg de meeste gevallen wordt na het veiligheidsonderzoek een VGB afgegeven. Slechts in een beperkt aantal gevallen wordt overgegaan tot het weigeren of intrekken van de VGB. Ter illustratie toont onderstaande tabel het aantal weigeringen en intrekkingen van de VGB in de afgelopen vier jaar, onderverdeeld naar de grond voor de weigering of intrekking en afgezet tegen de aantallen uitgevoerde veiligheidsonderzoeken. Het verhoudingsgewijs lage aantal weigeringen en intrekkingen in 2011 laat zich verklaren doordat in die periode de capaciteit bij de MIVD werd ingezet voor het inlopen van achterstanden bij het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken en voor het uitvoeren van de zogenoemde dynamisering² van justitiële antecedenten. Dat heeft ertoe geleid dat de behandeling van de meer complexe en capaciteitsintensieve gevallen werd vertraagd. Het toegenomen aantal intrekkingen op grond van justitiële antecedenten in 2012 is een effect van de dynamisering. Naar verwachting leidt de nieuwe beleidsregel niet tot significante afwijkingen van het meerjarig beeld.

Overzicht besluiten weigeringen / intrekkingen 2010 - 2014

Jaar	JA (W)	JA (I)	OG B (W)	OG B (I)	OG P (W)	OG P (I)	PGO (W)	PGO (I)	Totaal	Aantal VO'n
2010	110	3	7	-	2	-	-	-	122	18.000
2011	16	5	2	-	1	-	8	1	33	14.000
2012	68	56	13	-	7	3	5	5	157	15.000
2013	54	16	14	2	11	14	9	3	123	17.000
Subtotaal	248	80	36	2	21	17	22	9	435	64.000
2014	4	3	3	-	2	3	3	3	21	
2014*	(21)	(1)	(4)	(0)	(4)	(5)	(3)	(11)	(49)	
Totaal	252	83	39	2	23	20	25	12	456	

JA = Justitiële antecedenten
 OG = Onvoldoende gegevens
 PGO = Persoonlijke gedragingen en omstandigheden
 W = Weigering
 I = Intrekking
 B = Betrokkene
 P = Partner
 * = Besluiten in de tekenlijn

Juridisch kader partner

Bij een veiligheidsonderzoek wordt ook de partner betrokken omdat de partner invloed op de gedragingen van betrokkene kan uitoefenen. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in een aantal uitspraken geoordeeld dat om die reden informatie, met betrekking tot de partner van degene die een vertrouwensfunctie bekleedt of gaat bekleden, van belang kan zijn voor de beoordeling van de vraag of een VGB kan worden afgegeven. Iedere (aspirant-)medewerker van Defensie die na 2009 een veiligheidsonderzoek heeft ondergaan, is gevraagd gegevens over de partner te melden aan de MIVD. Volgens artikel 8 Wvo wordt een VGB geweigerd indien onvoldoende waarborgen aanwezig zijn dat de betrokkene onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen of indien het veiligheidsonderzoek onvoldoende gegevens heeft kunnen opleveren om daarover een oordeel te geven. De MIVD dient binnen de grenzen van het

² Dynamiseren houdt in dat justitiële gegevens direct beschikbaar komen voor de inlichtingendiensten, waardoor eerder dan voorheen (was: tijdens de reguliere veiligheidsonderzoeken) een beoordeling kan worden gemaakt of een VGB gehandhaafd kan blijven.

redelijke datgene te doen wat nodig is om de voor een verantwoorde oordeelsvorming benodigde gegevens te verkrijgen.

Partnerbeleid buitenland

Voor het verkrijgen van informatie over de herkomst of het verblijf van een medewerker of diens partner in het buitenland vormen buitenlandse inlichtingendiensten de belangrijkste bron van informatie. Het ontbreken van een samenwerkingsverband tussen een Nederlandse dienst en de dienst in een ander land vormt een belemmering voor het verkrijgen van gegevens over de medewerker of de partner over verblijf in dat land. Indien een dergelijk samenwerkingsverband niet bestaat, zal in beginsel de VGB worden geweigerd of ingetrokken. Het onderzoek heeft immers onvoldoende gegevens opgeleverd om een verantwoord oordeel te kunnen vellen over de vraag of er voldoende waarborgen zijn dat de betrokkene onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen.

Omdat het openbaren van samenwerkingsrelaties tussen diensten inzicht geeft in de werkwijze van en de aard van de samenwerkingsverbanden tussen de diensten kan ik niet overgaan tot het vrijgeven van informatie over met welke landen op dit gebied wordt samengewerkt. Het uitwisselen van persoonsgegevens is een van de meest vergaande vormen van samenwerking. Omdat sprake is van een vertrouwensfunctie mag geen twijfel bestaan over de juistheid en de volledigheid van de gegevens. Die authenticiteit en volledigheid moeten, ook om rechtsongelijkheid te voorkomen, in overeenstemming zijn met gegevens die de MIVD in Nederland kan verkrijgen. Dat brengt als vanzelf een beperking met zich mee ten aanzien van het aantal landen waarmee als het gaat om uitwisseling van persoonsgegevens kan worden samengewerkt.

Sinds 1 januari 2010 is in twintig gevallen (zie tabel) een VGB ingetrokken, omdat de partner (ongeacht de nationaliteit) in een land woont of heeft gewoond waarmee geen samenwerkingsverband bestaat. Deze intrekkingen zijn in overeenstemming met de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Het gegeven dat een partner bij het veiligheidsonderzoek wordt betrokken, is sinds 2009 onder de aandacht gebracht van medewerkers die een veiligheidsonderzoek hebben ondergaan. In oktober jongstleden is het defensiepersoneel over het partnerbeleid geïnformeerd, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de nieuwe beleidsregel. Reeds bij Defensie werkzame medewerkers met een partner, die heeft verbleven in een land waarmee geen samenwerkingsverband bestaat, waren zich bij het aangaan van de relatie mogelijk onvoldoende bewust van het partnerbeleid en de eventuele gevolgen daarvan voor hun werk. Ik laat daarom onderzoeken of per geval maatwerk mogelijk is. Hierover zal ik u nader informeren.

Verder laat ik de beleidsregel structureel onder de aandacht van het personeel brengen. Hierbij zal in het bijzonder opnieuw worden gewezen op de rol van de partner in het veiligheidsonderzoek. Het personeel zal dan ook met nadruk worden gewezen op de reeds bestaande mogelijkheden om hierover advies te vragen aan de beveiligingsfunctionaris van het eigen onderdeel, eventueel na overleg met de MIVD. Door het personeel structureel meer bewust te maken van alle factoren die meespelen bij de VGB, hoop ik schrijnende gevallen in de toekomst te kunnen voorkomen.

Justitiële antecedenten

Mr. Ruperti stelt in zijn brief ook de mate waarin strafrechtelijke veroordelingen een rol spelen bij het weigeren of intrekken van een VGB aan de orde. Volgens artikel 7, tweede lid van de Wvo omvat het veiligheidsonderzoek onder meer justitiële en strafvorderlijke gegevens. In de beleidsregel wordt nader omschreven welke antecedenten in de beoordeling relevant zijn en op welke wijze deze in de beoordeling worden betrokken. Ook hierover bestaat jurisprudentie.

Bij het weigeren of intrekken van de VGB op basis van een rechterlijke uitspraak treedt Defensie niet in dat oordeel en weegt zij daarom niet opnieuw de feiten die tot het oordeel van de rechter hebben geleid.

Lange doorlooptijd

Nadat lange tijd (tot eind 2012) achterstanden hebben bestaan bij de uitvoering van veiligheidsonderzoeken wordt op dit moment meer dan 95 procent van de onderzoeken binnen de termijn van acht weken afgehandeld. Hiermee wordt de norm van 90 procent thans ruimschoots gehaald. In de onderzoeken waarin de termijn wordt overschreden, is doorgaans sprake van complexe gevallen of van een weigering of intrekking van de VGB. In die gevallen staat zorgvuldigheid voorop. Betrokkene wordt doorgaans (bij een intrekking altijd en bij een weigering in een aantal gevallen) eerst in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze te geven alvorens een besluit tot intrekking of weigering wordt genomen.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert